

**Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Üflemeli ve Vurmalı
Çalgılar Anasanat Dalı**

**FAGOTUN SOLO ENSTRÜMAN OLARAK KULLANIMI VE ROMANTİK
DÖNEM ESERLERİNDEN BELİRLENEN FAGOT ORKESTRA SOLOLARININ
TEKNİK VE KARAKTERİSTİK YÖNDEN ANALİZİ**

Özün ÖZTÜRK ZANTUR

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2016

FAGOTUN SOLO ENSTRÜMAN OLARAK KULLANIMI VE ROMANTİK
DÖNEM ESERLERİNDEN BELİRLENEN FAGOT ORKESTRA SOLOLARININ
TEKNİK VE KARAKTERİSTİK YÖNDEN ANALİZİ

Özün ÖZTÜRK ZANTUR

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Üflemeli Ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2016

KABUL VE ONAY

Özün Öztürk ZANTUR tarafından hazırlanan “Fagotun Solo Enstrüman Olarak Kullanımı Ve Romantik Dönem Eserlerinden Belirlenen Fagot Orkestra Sololarının Teknik Ve Karakteristik Yöneden Analizi” başlıklı bu çalışma, [Savunma Sınavı Tarihi] tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından [Tezin/Raporun Türü] olarak kabul edilmiştir.

[İ m z a]

[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Başkan)

[İ m z a]

[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Danışman)

[İ m z a]

[Unvanı, Adı ve Soyadı] [(İkinci Danışman)]

[İ m z a]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

[İ m z a]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ xTezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun .....yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Özün Öztürk ZANTUR

ÖZET

ÖZTÜRK ZANTUR, Özün. *Fagotun Solo Enstrüman Olarak Kullanımı Ve Romantik Dönem Eserlerinden Belirlenen Fagot Orkestra Sololarının Teknik Ve Karakteristik Yönden Analizi, Sanat Çalışması Raporu*, 2016.

Bu çalışmada, fagotun solo enstrüman olarak kullanımı ve romantik dönem eserlerinden belirlenen orkestra sololarının teknik ve karakteristik yönden analizi hedeflenmiştir. Bu analiz, bir fagot icracısının orkestrada seslendireceği solo için bilinçli bir hazırlık dönemi geçirmesini sağlamayı amaçlar. Bu yüzden çalışmada; fagotun teknik özellikleri, romantik dönem müziği, fagotla ilgili başlıca orkestra soloları incelenmiştir. Bu dönem eserlerinden ön plana çıkan, fagot orkestra soloları; Hector BERLIOZ'un Fantastik Senfonisi, Rimsky KORSAKOV'un Şehrazat Senfonik Süiti, Gaetano DONİZETTI'nin Aşk İksiri Operası, Georges BİZET'in Carmen Opera Süitleri olarak belirlenmiş ve analizleri yapılmıştır. Yapılan analizde; solonun melodik ve karakteristik yapısı, armonik analizi ile birlikte eserin konusu, besteci bilgileri de yer almaktadır. Ayrıca, her solonun çalış biçimi, temposu ile ilgili farklı orkestra/icracı yorumları dinlenmiş/izlenmiş ve genel kabul gören icralardan çıkarılan sonuçlar çalışmaya yansıtılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Fagot, romantik dönem, fagot orkestra solo

ABSTRACT

ÖZTÜRK ZANTUR, Özün. *Bassoon Use As Solo Instrument and Technical and Characteristic Analyse of Bassoon Orchestra Solos Which Selected From Romantic Era, Art Work Report*, 2016

This study is aimed to analyse the use of bassoon as a solo instrument and the orchestral solos selected from the romantic period with respect to their technique and characteristics. The purpose of such an analysis is to provide the bassoon player with a conscious preparation period before the performance. Therefore, the technical qualities of the bassoon, the music of the romantic period and some of the bassoon solos in orchestral pieces have been analyzed. The solos analyzed in this work are namely, Hector Berlioz's *Symphonie Fantastique*, Gaetano Donizetti's *Opera Una Fortiva Lagrima*, George Bizet's *Carmen Opera Suits*, Rimsky Korsakov's *Sherazade*.

This study includes the melodic and characteristic structure of the solos and their harmonic analysis as well as subject matter and composer information. Moreover, different executions of these solos by different performers have been listened to and analyzed and the results from the most accepted performance have been reflected in this work.

Key Words

Bassoon, romantic period , bassoon orchestra solo

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
NOTA DİZİNİ	x
RESİMLER DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM : FAGOT	3
1.1. Fagot ve gelişimi	3
1.2. Solo bir çalgı olarak gelişimi	5
2. BÖLÜM : MÜZİKTE ROMANTİK DÖNEM	6
2.1. Romantik Dönem'e ve Müziğine Genel Bakış	6
2.2. Romantik Dönem'de Orkestra Fagot Solosunun Kullanıldığı	
Eserlerden Örnekler	9

3. BÖLÜM: BELİRLENEN ESERLERİN KARAKTER VE STİL ANALİZİ 19

3.1.Hector BERLIOZ (Fantastik Senfoni) Fagot Solo 19

3.2.Gaetano DONİZETTİ(Aşk İksiri) Fagot Solo 25

3.3.Georges BİZET (Carmen Sütleri) Fagot Solo 30

3.4.Rimsky KORSAKOV (Şehrazat, Op.35)Fagot Solo 38

4. BÖLÜM : SONUÇLAR .....43**KAYNAKÇA** 45**ÖZGEÇMİŞ** 46

NOTALAR DİZİNİ

Nota 1. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Solo-1.....	7
Nota 2. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Solo-2.....	7
Nota 3. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Solo-3.....	8
Nota 4. HectorBerlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Solo-4.....	8
Nota 5. Johannes Brahms, Keman Konçertosu Re Majör Op.77- Solo.....	9
Nota 6. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima-Aşk İksiri Solo.....	10
Nota 7. Rimsky Korsakov,Şehrazad Solo-1.....	11
Nota 8. Rimsky Korsakov,Şehrazad Solo-2	12
Nota 9. P.I.Çaykovski Senfoni No.4 Solo-1.....	13
Nota 10. P.I.Çaykovski Senfoni No.4 Solo-2.....	14
Nota 11. P.I.Çaykovski Senfoni No.4 Solo.....	15
Nota 12. P.I.Çaykovski, Senfoni No:5 Mi Minör Op. 64 Solo-1.....	16
Nota 13. P.I.Çaykovski, Senfoni No:5 Mi Minör Op. 64 Solo-2.....	17
Nota 14. P.I.Çaykovski, Senfoni No:5 Mi Minör Op. 64 Solo-3.....	18
Nota 15. P.I. Çaykovski Senfoni No:6 Si Minör Op. 74 Solo-1.....	19
Nota 16. P.I. Çaykovski Senfoni No:6 Si Minör Op. 74 Solo-2.....	20

Nota 17. R.Wagner Tanhauser Operası Fagot Solo	21
Nota 18. H.Berlioz Fantastik Senfoni Fagot Solo Melodik Yapı.....	25
Nota 19. H.Berlioz Fantastik Senfoni Solo Artikülasyon-1	25
Nota 20. H.Berlioz Fantastik Senfoni Solo Artikülasyon-2	25
Nota 21. H.Berlioz Fantastik Senfoni Solo Armonik Analiz-1.....	25
Nota 22. H.Berlioz Fantastik Senfoni Solo Armonik Analiz-2	25
Nota 23. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima Fagot Solo.....	27
Nota 24. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima - Melodik Yapı.....	28
Nota 25. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima-Artikülasyon.....	32
Nota 26. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima-Solo Armonik Yapısı.....	33
Nota 27. G.Bizet Carmen Sütleri Fagot Solo.....	39
Nota 28. G.Bizet Carmen Sütleri Fagot Solo Armonik Analiz.....	39
Nota 29. N.Rimsky Korsakov Şehrazad Fagot Solosu.....	43
Nota 30. N.Rimsky Korsakov Şehrazad Solonun Armonik Yapısı.....	43

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Fagot.....	1
Resim 2. Hector BERLIOZ.....	22
Resim 3. Gaetano DONIZETTI.....	29
Resim 4. George BİZET.....	34
Resim 5. N.Rimsky KORSAKOV.....	4

GİRİŞ

Fagot; orkestra ve bandolarda yer alan, çift kamışlı, ahşap ve üflelemeli bir çalgıdır. Taklitçi, esprili, kimi zaman da alaycı, kendine özgü kişilikli ses rengiyle, orkestrada bas partisini seslendiren çalgılar arasında yer alır. Etimolojik olarak Fransızca “basson” ve İtalyanca “bassone” kelimelerinden geldiği bilinmektedir. Günümüz fagot formuna yakın ilk gelişiminin 16. yüzyılda olduğu kabul edilir. Bu yüzyıldan itibaren başlayan revize çalışmaları özellikle 17. yüzyılda hız kazanmıştır. Bu çalışmalarla birlikte fagotun orkestraya girmesi, teknik özelliklerinin gelişimi ile birlikte önce eşlik, sonrasında solo bir çalgı olarak kullanılması günümüze kadar gelen sürecin kısa bir özetidir. Çalışmada, “Romantik Dönem’de fagotun orkestrada solo bir enstrüman olarak kullanılmasının” ele alınmasının amacı, fagotun bu dönemde gelişimini büyük ölçüde tamamlamış olması ve karakterini yansıtan solo görevlerle donanmış olmasıdır. Romantik Dönem, bestecilerin fagota eğilimi ve ilgisinin en çok yoğunlaştığı dönem olarak görülmektedir.

Fagotun bu denli sık ve incelikle kullanıldığı 19. yüzyıl, müzik tarihinde “Romantizm Çağı” olarak anılır. 18. yüzyılın kalıpcı yaklaşımına, katı ve kuralcı sistemine bir başkaldırı olarak müzikteki karşılığını bulmuştur. Bu dönem, müzikte özgürlük anlayışının geliştiği, yeni arayışların başladığı ve müziğin saraydan ve belli bir kitleden çok artık gerçek dinleyiciler ve müzik sanatının özüne yönelik dönemidir. Bu açıdan bakıldığında, çalgı yapımında, formlarda, ses genişliğinde, orkestraların büyümesinde ve bestecilerin teknik/müzikal seviyesi oldukça yüksek eserler yazmalarında hep bu özgürlük ve kalıplardan kurtulma fikrinin etkin olduğu görülür. Müzik, tüm sanat dallarında olduğu gibi sosyal olaylardan, toplumların yaşadığı süreçlerden beslenir. Bu yüzden, eserleri kendi dönem gerçekleriyle anlamak ve değerlendirmek icra açısından çok önemlidir. Klasizmin son temsilcisi ve romantik dönemin habercisi olarak Ludwig van Beethoven fagotu eserlerinde solo çalgı olarak kullanan ilk bestecilerdendir. Yaklaşık yüz yılı kapsayan uzun bir zaman diliminde romantik anlayış gelişmiş,

değişim göstermiş, evrelere ayrılmıştır. Romantizmin evreleri; erken, yüksek ve geç romantizmdir.

Klasik Dönem ile Romantik Dönem arasındaki anlayış farkı, çalgı yapımındaki gelişimin orkestra çalgılarının teknik ve müzikal kapasitelerine olumlu etkileri, virtüözite kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu gelişimden fagot da etkilenmiş, çalgı için yazılan solo eserler ve orkestra görevlerindeki ses çerçevesi özellikle tiz notalara doğru genişleme göstermiştir. Bu durum, Romantik Dönem'in özellikle yüksek ve geç evrelerinde kendini çok daha somut olarak gösterir. Fagotun orkestradaki görev profili bu anlamda eşlik/bas çalgısından, orta ve yüksek perdelere varan bir icra yeteneğine sahip solo çalgı görünümüne yükselmiştir.

1. FAGOT

1.1. Fagot ve Gelişimi

Fagot; tek parçalı bir enstrüman olan Curtal'dan,16.yy'da Avrupa'da türemiştir. Ses aralığı 3,5 oktav olan akçaağaç, ahşap ve metal borudan yapılan fagotun uzunluğu 133 santim, borunun açılmış hali ise 2.5 metredir.

Resim 1 : Fagot

1. Kalak
2. Es
3. Bas (veya uzun)
4. Tenor
5. Çizme (çift borulu bölüm)

Çizme bölümü en alttadır. Çizmenin içi yan yana oyulmuş ve alttan birbirine "U" şeklinde bağlanmış iki borudan oluşur. Çizmenin üzerine kanat ve bas bölümü yan yana takılır. Bas bölümün üstüne de kalak eklenir. Kalak bölümünün en üstüne "S" şeklinde kıvrılmış metal bir boru takılır. "Es Borusu" denilen bu borunun ucuna da korangleden biraz daha büyük olan çift kamış takılır. Sol el yukarıda, yan yana olan kanat ve bas bölümlerinin perdelerini denetleyebilecek şekilde, sağ el ise aşağıdaki çizme bölümünü üzerindeki perdeleri kullanabilecek şekilde tutulur.

Bu tutuş, en üstteki kalak bölümü sol omuz yönüne, en alttaki çizme bölümü ise sağ kalça yönünde olmak üzere çapraz biçimdedir. Fagot, çalıcının boynuna

takılan bir askı ile desteklenir. Boehm mekanizması fagotta başarılı olmamıştır. Günümüzde genellikle iki sistem vardır: Alman Heckel sistemi ve Fransız Buffet sistemi. Alman sistemi fagotlar daha yaygındır. Fagot aktarımsız, do çalgıdır. Nota üzerinde yazılan sesleri çıkarır. Kalın sesleri için fa anahtarı, ince sesler için dördüncü çizgi do ve sol anahtarı kullanılır.

Dizeğin altındaki ikinci ek çizgideki si bemol sesinden itibaren incelererek neredeyse 4 oktavlık bir ses alanına sahiptir. Bu ses genişliği içerisindeki diatonik ve kromatik bütün sesler elde edilir. En ince seslerin çalınması oldukça güçtür. Fagotun esas sesleri en kalın sesi olan Si bemol'den dördüncü çizgideki Fa notasına kadar olan bölümdür. Bu seslerden sonraki sesler ikinci doğuşkanlar olarak (bir oktav incesi) elde edilirler. Daha incedeki sesler için esas seslerin üçüncü doğuşkanları (1 oktav ve tam 5'li aralık) olarak elde edilirler. Tüm tahta nefeslilerde olduğu gibi, fagotta da özellikle ince seslerin elde edilme şekli çalıcıya ya da çalgının yapısına bağlıdır.

Fagot, üç farklı tınlama bölgesine sahiptir.

1. Kalın ses bölgesi: En kalın sesi olan fa anahtarının iki ek çizgi altındaki si bemolden bir oktav incesindeki si bemol sesine kadar olan kısımdır. Koyu, dolgun ve zengin bir tınısı vardır. En kalın beş aralık içindeki sesleri piyano çalmak çok güçtür.

2. Orta ses bölgesi: Fa anahtarındaki dizek üzerinde ikinci aralıktaki do sesinden, bir oktav incede birinci ek çizgi do sesine kadar olan kısımdır. Bu sesler soluk, kuru, yumuşak, ağırbaşlı ve bağlı pasajlarda bariton insan sesini andıran bir tını özelliği gösterir.

3. İnce ses bölgesi: Fa anahtarındaki birinci ek çizgi üzerindeki re ve sonraki ince notalardır. Sesler inceldikçe yoğunlaşır, En ince sesleri kaba ve rahatsız edici olabilir.

1.2. Solo Bir Çalgı Olarak Gelişimi

Fagotun atası şalmey ailesinin orta ve kalın sesli çalgılarıdır. Bu gibi çalgılarda, gövde fazla büyük olduğundan, 16. yüzyılda gövdenin ikiye katlanmasına ve çalgıya daha rahat bir çalma olanağı kazandırılmasına gereksinme duyulmuştur. 17. yüzyılda çalgı, genel görünümü ve çalınış ilkeleri yönlerinden, bugünkü biçimine oldukça yaklaşmıştır. Ne var ki, “çizme”yi oluşturan iki boru, en alttaki bağlantı dışında dışarıya doğru da açılı yapmaktadır. Fagot, 1671’de, Fransa’da, Cambert’ in Pomonne adındaki Opera-Bale’sinde, orkestrada ilk kez kullanılmıştır. Fagot, orkestrada tek başına veya basklarnet ile birlikte tahta nefesli grubun çaldığı armonilerin bas partisini çalmakla beraber, sıkça viyolonsel ve de sesteş çalarak, yaylı çalgıların bas seslerini güçlendirmek ya da farklı bir karakter yaratmak için kullanılmaktadır. Her zaman bir bas çalgısı olarak kullanılmamaktadır. Çoğu zaman da orta ses bölgesinde arka plan akorların orta partilerini doldurur. Ayrıca solo olarak, yerinde kullanıldığı zaman çok etkileyicidir. Özellikle orta ses bölgelerinde legato pasajlarda ciddi, ağırbaşlı bir hava yaratır. Diğer yandan staccato pasajlarda esprili bir etki sağlayabilir. Orkestradaki rolüyle ilgili olarak fagot enstrümanı, 19. yüzyıl eleştirmenleri tarafından “daha güçlü seslerin arasında kaybolan zayıf bir sese sahip” sözleriyle eleştirilmiştir. Berlioz’da fagotun sesinin azlığından bahsetmiş, fakat tiz seslerinin acıklı, hüznü bir karakteri yansıtabildiği ve tiz bir pasajda veya eşlik partisinde oldukça karakteristik duygular taşıyabildiğini belirtmiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise, fagota verilen önem daha da artmıştır. Igor Stravinski’nin Bahar Ayini adlı eserinin girişi bunun en önemli kanıtıdır. Bu yüzyılda, fagottan değişik teknikler istenmeye başlanmıştır. Bunların arasında çift dil, üç dil, kurbağa dili, ses kaydırma, birden çok ses, komalı sesler ve çalarken söyleme yer almaktadır. Bu tekniklerin birçoğu, Bartolozzi’nin fagot, yaylı çalgılar ve vurmaları için yazdığı Concertazioni adlı serinde ve Stockhausen’in üflemeli beşlisi için yazdığı Adieu eserinde kullanılmaktadır.

2. MÜZİKTE ROMANTİK DÖNEM

2.1. Romantik Dönem Müziğine Genel Bakış

Romantizmin evreleri genel çizgileriyle Erken (1800 – 1830), Yüksek (1830 – 1850) ve Geç (1850 – 1900) Romantizm'dir.

Romantizm, eski Fransızcadaki "romance" (şiir yazma) sözcüğünden kaynaklanmıştır. 17. ve 18. yüzyılların edebiyatında "masalsı", "fantastik" özellikleri dile getirmiştir. "usçu" anlayışın karşıtı olarak kullanılmıştır: "Duygu dolu", "duyarlıklı", "düşsel" vb. gibi. 19. yüzyılın başlarında Almanya'da bir edebiyat akımı olarak Wackenroder, Tieck, Novalis ve Shelegel Kardeşler'in yapıtları için (1800–1830) Romantik denmiştir. Müzikte bu terimi ilk olarak E.T.A. Hoffman, Beethoven'ın 5. Senfoni'sini değerlendiren bir yazısını kullanmıştır (1810) (Gökberk, 1980, s. 427).

Düşünsel planda romantizm öznelliğe, kişiselliğe, kişinin öznel duyarlılığına dayanır. Schelling'in "ben" üzerine demesi, romantik akım boyunca hep yinelenen olan Ben kavramını, düşüncede ve sanatta odaklaştırır. Ben nasıl duyuyorsam öyledir! Duygularım bana böyle söylüyor. Daha açık bir tanımla, bireyselliliğin geliştirilmiş bir biçimidir.

Müzik alanında Romantizm'in yüzyıl boyunca sürdüğü kabul edilir. Müzikte Romantik Dönem, 19. yüzyılı kapsayan müzik akımıdır. Romantizm; 18. yüzyıl klasik akımının kuralcı sınırlarına karşı bir tepki olarak nitelendirilebilir. Müzik üretme, yaratmanın temeli 18. yüzyılda belirli bir sınıfın memnuniyeti iken, Romantik Dönem'de bestecinin kendini ifade gereksinimi ön plana çıkmıştır. Romantik Dönem'in en önemli özelliklerinden biri de, her ülkenin kendine has özelliklerini taşıyan, kendine özgü bir müzik anlayışı geliştirmesidir (Say, 2003, s. 337).

Romantik dönem, duyguların ve aşırılıkların betimlendiği bir müzikal anlayışı yansıtır. Hüzün, sevinç, acı, melankoli, içe kapanma ve tabi ki aşk bu dönemin en

önemli temaları olmuştur. Bu dönemde müzik halka daha çok yayılır. Müzik, saray sınırlarından kurtulur ve konser salonlarında halkla buluşur. Duyguların anlatımındaki genişleme, eserlerin formu ve orkestralamada da kendini göstermiş, daha büyük eserler, eskisine göre daha büyük orkestralarla seslendirilme ihtiyacı doğmuştur. Bunların sonucu olarak daha büyük konser salonları yapılmıştır.

Müzikteki anlatımın gelişmesi, ayrıca çalgıların da gelişmesini tetiklemiş, bu dönemde teknik ve müzik zorlukların üst düzeyde olduğu eserler yazılmış ve bu eserleri icra eden virtüözler yetişmiştir. Bu dönemde çalgıların teknik kapasitelerini ve solistlerin ustalığını gösteren eserlerde, çalıcıya yine dönemin bir özelliği olan özgürlük tanınmış, eserlerde serbest bölümlere yer verilmiştir. Bu dönemde, müzik şiirle birleşerek hikâyesi olan bir dinletiyeye dönüşmüştür. Programlı müzik kavramı ilk kez bu dönemde ortaya çıkarak öyküsü olan besteleri kazandırmıştır. Bu yapı daha sonra büyüterek senfonik şiiri oluşturacaktır.

Bu dönemde disiplinler arası etkileşim başlar; müzik, şiir ve edebiyat başta olmak üzere birçok sanat alanından etkilenir. Bu dönemin en önemli çalgısı kuşkusuz piyano olmuştur. Bu yüzden en çok piyano ve keman için konçertolar bestelenir. Çünkü romantik bestecinin duygularını en güzel dile getiren çalgılar piyano ve kemandır. Form olarak senfoni gözdedir. Birçok besteci yaratının sınırlarını zorlamış, Brahms “Beethoven’den sonra senfoni yazılamayacağını” ifade etmiştir.

Romantik dönemin bestecileri;

Nicole Paganini (1782–1840) Keman için konçerto, kapris ve sonatlar, gitar için sonatlar, telli ve yaylı çalgılar için düo, trio ve kuartetler.

Carl Maria von Weber (1786-1826) Operalar: Frieschütz, Oberon, Abu Hassan, Silvana, konçertolar (piyano, fagot, klarnet, korno için), düo ve triolar, sonatlar, liedler.

Franz Schubert (1797-1828) 8 senfoni, liedler, sonatlar, düo ve fanteziler.

Gaetano Donizetti (1797–1848) Operalar (Don Pasquale, Aşk İksiri, Lucrezia Borgia, Adelia, Elvida)

Hector Berlioz (1803-1869) Senfonik eserler, operalar, vokal eserler, dini eserler, şarkılar.

Felix Mendelssohn (1809-1847) 5 senfoni, üvertürler, operalar, konçertolar: keman, piyano, korno için, oda müziği eserleri, koral eserler, liedler.

Robert Schumann (1810-1856) 4 senfoni, üvertürler, piyano konçertoları, koro ve orkestra için dini eserler, düo ve triolar).

Frederic Chopin (1810-1849) Piyano için etütler, valsler, noktürnler, konçertolar, prelüdler, fanteziler, polonezler, baladlar, sonatlar.

Franz Lizst (1811-1886) Piyano eserleri, org eserleri, programlı müzikler, senfonik şiirler.

Richard Wagner (1813–1883) Do majör senfoni, operalar; Uçan Hollandalı, Rienzi, Tanhauser, Nibelungen Yüzüğü, Tristan ve Isolde, Nürnberg'in Usta Şarkıcıları, Siegfried Idyll adlı eserleri bestelemiştir.

César Franck (1822–1890) Org eserleri, Altı şarkı, Fantezi la majör, Cantabile, Pièce héroïque, koral eserler, L'organiste.

Anton Bruckner (1824–1896) 9 senfoni, koro eserleri, oda müziği eserleri.

Bedřich Smetana (1824–1884) Operalar, senfonik eserler, oda müziği eserleri, piyano için sonatlar, polkalar ve çeşitli eserler.

Georges Bizet (1838–1875) Operalar ve sahne eserleri (Carmen, Cemile, İnci Doktoru) Do majör ve do minör senfoniler, süitler (L'Arlesienne), düetler, tuşlu çalgılar için eserler.

Modest Musorgksi (1839–1881) Operalar (*Boris Godunov*, *Khovanshchina*) piyano için eserler (Çıplak Dağda Bir Gece, Bir Sergiden Tablolar)

Pyotr Ilyich Tchaikovsky (1840–1893) 8 senfoni, 11 opera, üç bale, üçü piyano, biri keman olmak üzere dört konçerto, üç yaylı dördül.

Antonín Dvořák (1841–1904) 9 senfoni, senfonik şiirler, koral eserler, keman, çello ve piyano için konçertolar, oda müziği eserleri, operalar ve şarkılar.

Nikolai Rimsky-Korsakov (1844–1908) 11 senfoni, 15 opera, 3 oda müziği ve orkestral çalışma, 79 romans, 2 koleksiyon ve çok sayıda piyano eseri bestelemiştir.

2.2. Romantik Dönem’de Orkestra Fagot Solosunun Kullanıldığı Eserlerden Örnekler

Romantik Dönem’de fagot, orkestra için yazılmış eserlerin bazılarında önemli solo görevleri üstlenmiştir. Bu eserlerden bazıları:

Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14

Bu eserdeki ilk fagot solo 4. bölümde iki fagotun tuttisi olarak gelir.

Nota 1. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Fagot Solo-1

İkinci solo aynı bölümde fagot 1 ve fagot 2 tarafından çalınır.

Nota 2. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Fagot Solo-2

Üçüncü olarak eserin 5. bölümünde yine fagot grubunun tutti olarak çaldığı bir solo vardır.

Nota 3. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Fagot Solo-3

Berlioz'un Fantastik Senfonisindeki son fagot solo yine 5. bölümdedir.

Nota 4. Hector Berlioz, Fantastik Senfoni Op.14 Fagot Solo-4

Johannes Brahms, Keman Konçertosu Re Majör Op.77

Bu eserdeki fagot solo 2. bölümde (adagio) fagot 2 tarafından seslendirilmektedir.

Nota 5. Johannes Brahms, Keman Konçertosu Re Majör Op.77- Fagot Solo

Gaetano Donizetti, “Una Furtiva Lagrima” Aşk İksiri Operası

Bu eserdeki solo 2-9. ölçüler arası gelmektedir.

FAGOTTO 1.º e 2.º ROMANZA L'ELISIR D'AMORE
N.º 11 G. DONIZETTI

LARGHETTO

FAGOTTO 1.º *p Solo*

FAGOTTO 2.º

cres. calando

67

4

Nota 6. Una Furtiva Lagrima” Aşk İksiri Operası Fagot Solo

Rimsky Korsakov, Şehrazad Op.35

Eserdeki ilk solo 2. bölümde (andante) gelmektedir.

Andantino. II.
dolce espressivo

Lento. Recit. 3 *ad lib.* **Solo.**

Viol. Solo. Capriccioso, quasi recitando

Nota 7. Rimsky Korsakov,Şehrazad Fagot Solo-1

İkinci solo bir kadans şeklinde gelmektedir.

Recit. Moderato assai. *lento* *3* *accel.* *3*

f *lento* *3* *accel.* *3* *rit. molto*

lunga *p* *crese.* *poco rit.* *tempo*

lunga *p* *crese.* *poco rit.* *tempo*

lunga *p* *crese.* *poco rit.* *tempo*

M

Nota 8. Rimsky Korsakov,Şehrazad Fagot Solo-2

P.I. Çaykovski, Senfoni No:4 Fa Minör Op. 36

Eserin ilk solosu 1. Bölümde (Andante Moderato) 104-114. ölçüler arasında gelmektedir.

Nota 9. Çaykovski, Senfoni No:4 Fagot Solo-1

İkinci solo yine aynı bölümün 294-300 ölçüleri arasındadır.

Nota 10. Çaykovski, Senfoni No:4 Fagot Solo-2

Eserin 3. solosu 2. Bölümde (andante) gelmektedir.

Nota 11. Çaykovski, Senfoni No:4 Fagot Solo-3

P.I. Çaykovski, Senfoni No:5 Mi Minör Op. 64

Eserin ilk solosu 1. bölümde gelmektedir.

Nota 12. Çaykovski, Senfoni No:5 Mi minör Op. 64 Fagot Solo-1

İkinci solo 2. bölümde dir.

Moderato con anima.

SOLO. 5

mf *mf*

D 2

mf *mf* *f*

ff

E SOLO

Nota 13. Çaykovski, Senfoni No:5 Mi Minör Op. 64 Fagot Solo-2

Esere ait son fagot solosu 3. bölümde (Vals) gelir.

III.
VALSE.
FAGOTTO I.

Allegro moderato.

ten. ten. ten. ten. ten. ten. ten. 3 A 4

p

SOLO

p

mf

9 B

dolce

mf

C

f

f

SOLO

p

cre - scen - do

f

p cre - scen - do f

f

Nota 14. Çaykovski, Senfoni No:5 Mi Minör Op. 64 Fagot Solo-3

P.I.Çaykovski, Senfoni No:6 Si Minör Op. 74

Bu eserdeki ilk fagot solo 1. bölümün 1-12. ölçüleri arasındadır.

Symphonie pathétique
(Nr. 6)

FAGOTT I

P. Tschaikowsky, Op. 74

I

Adagio Solo

Nota 15. Çaykovski, Senfoni No:6 Si Minör Op. 74 Fagot Solo-1

Eserin ikinci fagot solosu son bölüm olan Finale'de gelmektedir.

FAGOTT I

IV
Finale

Adagio lamentoso
Viol. I

affrettando

Nota 16. Çaykovski Senfoni No.6 Si Minör Op. 74 Fagot Solo-2

Richard Wagner, Tanhauser Operası

Romantik Dönem'in son temsilcilerinden olan Wagner de, Tanhauser operasında fagotu solo bir enstrüman olarak kullanmıştır.

Tannhäuser und der Sängerkrieg auf Wartburg.
OUVERTURE.

Fagott II. Richard Wagner.

Andante maestoso. (♩ = 50.)

p tenuto molto

Nota 17. R.Wagner Tanhauser Operası Fagot Solo

3. BELİRLENEN ESERLERİN KARAKTER VE STİL ANALİZİ

3.1. Fantastik Senfoni- Hector Berlioz

Resim 2. Hector BERLIOZ

Fransız besteci Berlioz, 1803 yılında Fransa’da dünyaya geldi. 1822’de müzik alanında gösterdiği üstün yeteneğinden ötürü Paris Konservatuarı’nın öğretim üyesi ünlü besteci J.F.Lesueur’dan ders almaya başladı. 1826’da Büyük Roma Ödülü yarışmasına katıldı ama daha ilk elemelerde kaybetti. Bunun üzerine aynı yıl Paris Konservatuarı’na yazıldı. 1828’de bestelediği bir kantatla yine Büyük Roma Ödülü için başvurdu ve bu yarışmada ikincilik ödülünü kazandı. 1830’da tamamladığı 5 bölümlü “Fantastik Senfoni” adlı eseri ile büyük başarı kazandı ve insanlarca tanınmaya başladı. Sanatçı aynı yıl “Sardanapale” adlı kantatıyla 4.kez katıldığı Büyük Roma Ödülü’nü kazandı ve 3 yıl Roma’da kalma hakkı elde etti.Roma’da kaldığı süre içinde “Lelio yada Yaşama Dönüş”, “Kral Lear” ve “Rob Roy” adlı uvertürlerini besteledi. 1832 Kasımında Paris’e döndü. 9 Aralık 1832’de Fantastik Senfoninin Lelio ile birlikte seslendirilmesinden sonra büyük üne kavuştu. Bu olaydan sonra büyük bir enerjiyle çalışmaya başlayan Berlioz, 1834

yılında viyola ve orkestra için “Harold İtalya’da” adlı eserini ünlü kemancı Paganini için tamamladı.

1844 yılında “Büyük Modern Çalgılama ve Orkestralama” adlı ünlü öğreti kitabını yazdı. 1858’de “Truvalılar”, 1861’de “Truvalılar Kartaca’da” adlı operası sahneye kondu. Bundan sonra suskunluk dönemine giren Berlioz, “İsa’nın Çocukluğu” oratoryosu ile Shakespeare’in “Kuru Gürültü” adlı romanından alınan 2 perdelik “Beatrice et Benedict” adlı eseri yazdı. Monaco ve Nice’deki gezisinde düşerek ayağını inciten Berlioz, Paris’e dönünce hastalandı, 65 yaşındayken 8 Mart 1869 günü hayata gözlerini kapadı.

Başlıca Yapıtları: Yunan Devrimi Üzerine Kahramanlık Sahneleri, Kleopatra, Sardanapal’ın Son Gecesi, Requiem, Te Deum, Faust’un Sekiz Sahnesi, Les Francs-Juges, Korsan, Romeo ve Juliet. (<http://www.biyografi.info/kisi/hector-berlioz>)

Solonun Analizi

Nota 18. Hector Berlioz Fantastik Senfoni 4. Bölüm Fagot Solo

Melodik Yapısı

Scaffold'un Marşı adlı bu bölümde gelen solo, karanlık karakterde bir girişin hemen ardından gelir. Bu kısım dört fagotçu tarafından seslendirilir ve yaklaşık $\text{♩} = 80$ bir tempo ile 2/2 içinde düşünülmelidir. Bu pasajdaki staccato notalar geleneksel olan keskin biçimde değil, bunun yerine gitgide azalan şiddette bir dil tekniği ile çalınmalıdır. Her nota, yaylılarda arşenin tellerin üzerindeki zıplatma tekniğine yakın bir biçimde seslendirilmelidir. Piyano nüansta başlayan soloda gittikçe tizleşen bir melodik çizgi görülür. Solonun ilerleyen kısmında fagotun orta ve alt ses bölümlerini içeren pasajlar görülmektedir. Solonun son kısmında, crescendo ile gelen bağlı notalar forte nüans ile son bulur.

Cümle Yapısı ve Artikülâsyon

Bu soloda bir cümle önce gelen yaylıların melodisine tezat olarak, parlak ve staccato bir deyiş hâkimdir. Solonun çalımında aşağıda gösterilen artikülasyon şeklinin uygulanması yararlı olacaktır.

Nota 19. Hector Berlioz Fantastik Senfoni 4. Bölüm Fagot Solo Artikülasyon

a)

b)

Nota 20. Hector Berlioz Fantastik Senfoni 4. Bölüm Fagot Solo Artikülasyon

Yukarıdaki şekilde görülen solonun bir bölümündeki yazım (a) ve çalım (b) şekli görülmektedir. Burada önerilen şekliyle ilk sekizliklerin ayrı düşünülmesi, solonun müzikal açıdan doğru seslendirilmesine yardımcı olacaktır.

Solonun Armonik Yapısı

95

47

Fl.

Hb.

Cl. (Ut)

Bns

(Sib)

Cors

(Mib)

Timb.

Vns

Altos

Viles et C.B.

53

Bns

Oph.

Timb.

Vns

Altos

Viles et C.B.

{ g: i v⁶ VI V⁷ vii⁶/VII vii⁰₅ i VII

V⁹/VII vii⁶₅ i iv V i iv V i iv V

Nota 21. Hector Berlioz Fantastik Senfoni Solonun Armonik Analizi-1

Solo sol minör tonundadır ve ilk ölçü I. derece ile başlar. İkinci ölçü V. derecenin I. çevrimi, sonrasında VI. derece ve tekrar V. derecenin yedilisi ile devam eder. Üçüncü ölçü VII. derecenin 1. ve 2. çevrimi ile V. derece etkisindedir. Bu ölçü dördüncü ölçüde tekrar I. derecede çözülür. Dördüncü ölçünün sonunda VII. derece ile başlayan V. derece etkisi 5. ölçüde de devam eder. 6. ölçünün ilk yarısına kadar süren bu etki, aynı ölçünün sonunda yine I. derecede çözülür. Bu çözülme 8. ölçüye kadar sürecek olan bir tam kadansın da başlangıcıdır. Bu kadans 12. ölçüye kadar iki kez daha tekrar eder. Bu bölümde I. derece si bemol olarak değişir ve VI-I derecelerle son bulur.

3.2. Una Furtiva Lagrima - Aşk İksiri Gaetano DONİZETTI

Resim 3. Gaetano Donizetti

29 Kasım 1797’de dünyaya gelen İtalyan opera bestecisi Donizetti, İtalyanca ve Fransızca opera bestelemiştir. Donizetti 1803 yılında ilkokula başlamıştır. Sanatçının müzik yeteneğini, öğretmenleri hemen farketmiştir. Festivallerde ve özel günlerde müziğe olan sevgisini ve yeteneğini gören ailesi, Donizetti’yi Bergamo’daki müzik lisesine göndermiştir. Armoni derslerini Bavyeralı rahip Mayr’dan almıştır. Kontrpuan ve bestecilik derslerini ise Pilotti ve P.Mattei’den almıştır. Donizetti 1818 yılında Venedik’teki San Luka Tiyatrosu’nda sahnelenen “Borgonya Kontu Enrico” adlı operasıyla ilk başarısını kazanmıştır. Sanatçı eserlerinde Rossini’yi örnek olarak benimsemiştir ve verimlilik açısından onu bile geçerek her yıl en az 3-4 opera bestelemiştir. 1827 yılında Napoli, Milano ve Viyana tiyatroları için üç yılda 12 opera bestelemiştir (Aktüze, 2002, s. 699).

Donizetti'nin ünü 1830 yılında başrolünü Giuditta'nın oynadığı "Anna Bolena" adlı operasıyla henüz 33 yaşındayken Avrupa başkentlerine ve sonunda da Amerika'ya ulaşmıştır. Bunun ardından 1832'de 2 perdelik "Aşk İksiri" adlı eseri, 1833'de de "Lucrezia Borgia" adlı eserini bitirdikten sonra 1834'de Napoli Müzik Okulu'nun profesörlüğüne ve müdürlüğüne atanmıştır. 1835'de İskoçya'da, 1700 tarihinde geçen bir olayı konu alan 3 perdelik görkemli "Lammermorlu Lucia" adlı operasını yazmıştır. 1839'da bir operasının sansürlenmesi üzerine Paris'e gitti "Alayın Kızı" ve "Kralın Gözdesi" adlı operaları yazmıştır. Paris'te büyük bir hastalığa yakalanan Donizetti, sonunda akıl dengesini yitirerek 1847 yılında doğduğu yer olan Bergamo'ya getirilmiştir. Ardından bir yıl geçtikten sonra hastalık nöbetleri arasında henüz 50 yaşındayken Bergamo'da 8 Nisan 1848 yılında hayatını kaybetmiştir.

Önemli Eserleri: Büyük Alfredo, Liverpoollu Emilia, Tiyatroya Uyanlar ve Uymayanlar, Sardaam Belediye Başkanı, Golconda Kraliçesi, Kutsal Perşembe, Kenilworth Şatosu, San Domingo Adasındaki Çılgın, Verghy'nin Mücevheri, Byron'dan, Don Pasquale.

Aşk İksiri (İtalyanca ismi *L'elisir d'amore*), iki perdelik bir operadır. Eserin librettosu İtalyanca olarak Daniel-François-Esprit Auber'in *Le philtre* adlı oyunundan uyarlanarak Eugène Scribe'in hazırladığı librettodan esinlenerek "Felice Romani" tarafından yazılmıştır. Operanın prömiyer sahnelenmesi 12 Mayıs 1832'de Milano'da "Teatro della Canobbiana" tiyatrosunda yapılmıştır. *Aşk İksiri* dünya opera evleri tarafından en çok sahnelenen Donizzetti operalarından biridir. Eserin en bilinen bölümü, fagot solonun da içinde geçtiği ünlü aya Una Furtiva Lagrima'dır.

Solonun Analizi

FAGOTTO 1.º e 2.º   ROMANZA   L'ELISIR D'AMORE
G. DONIZETTI

N.º 11

LARGHETTO

FAGOTTO 1.º   *p Solo*

FAGOTTO 2.º

cres. calando

67

4

Nota 23. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima Fagot Solo

Melodik Yapısı

Arpın ritmik arpeji eşliğinde lirik fagot solosu, dünyada en çok bilinen tenor aryalarından birine açılır. Bu melodik giriş çoğunlukla ♩ = 76-78 bir tempoda çalınır. Açılıştaki bu solonun nasıl ifadelendirilmesi gerektiği konusunda çalıcılar tereddüt yaşayabilirler. Buradaki ölçü tenorun söyleyiş tarzı olmalıdır, bu şekilde icra bütünlüğü yakalanmış olur. Bu ifadelendirme ile ilgili aşağıdaki cümle yapılarındaki örnekler uygulanabilir. (Şekil 24)

Vib. 1

Vib. 2

Vib. 3

Nota 24. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima (Aşk İksiri Operası'ndan)

Melodik Yapı

Solonun Armonik Yapısı

552

N.º 11. ROMANZA (NEMORINO)

SCENA VIII.
Larghetto

Fg. *p* *I.*

A. *p*

Vni *p* *PIZZ.*

Vle *p* *PIZZ.*

Vc. *p* *PIZZ.*

Cb. *p* *PIZZ.*

{ b♭: i ————— V₃⁴ vii^{o7}

Fg. *I.* *cresc.* *a 2* *calando*

Cor. & Mib *p*

A. *cresc.*

Vni

Vle

Vc.

Cb.

i ————— V₃⁶/III III ii⁶ V₄⁶ — 5 (7)

Nota 26. Gaetano Donizetti Una Furtiva Lagrima (Aşk İksiri Operası'ndan)

Solonun Armonik Yapısı

Si bemol minör tonunda başlayan açıştan sonra gelen fagot solo, I-V bağlantısı üzerinde yürür. Sonrasında III ve II. derecelerin kullanımı üzerinde devam eder ve V derece akorunda kalır.

3.3. Carmen- Georges BİZET

3.3.1. Alexandre César Léopold Bizet (d. 25 Ekim 1838 - ö. 3 Haziran 1875)

Resim 4. Alexandre César Léopold Bizet

Georges Bizet, Paris yakınlarında dünyaya gelmiştir. Dahi bir çocuk ve müzik yeteneği olan sanatçıyı, amatör bir müzisyen olan annesi keşfetmiştir. İlk müzik eğitimini şan öğretmeni ve babası ile annesi vermişlerdir. 4 yaşında nota okumayı öğrenmiştir. Paris Konservatuvarı'na kabul edilmiş ve tecrübeli öğretmenlerden ders almıştır (Birkan, 2006, s. 88).

Sanatçı 1852 yılında piyano dalından, 1855'te ise flüt org ve füg dallarından birincilikle mezun olmuştur. İlk senfonisini 17 yaşında bestelemiş ve Roma ödülünü kazanmıştır. Bu ödülün sayesinde burs alarak, Roma'ya gitmiştir. Don Procopio operasını bestelemiştir. Bizet'in piyano çalmadaki ustalığı büyük piyanist ve besteci Franz Liszt de dahil olmak üzere pek çok kişi tarafından ayakta alkışlanmıştır. Ancak zamanla depresyona girerek kendi sanatsal değerini

sorgulamaya başlamış, endişeleri nedeniyle bazı projelerinden vazgeçmiş, bestelediği bazı operaları yakmıştır.

Sanatçının parasının bitmesi onu sanatsal değeri olmayan besteler yapmaya itmiştir. Yetenekli bir piyanist olmasına rağmen bir besteci olarak kariyerine zarar verir düşüncesi ile halk önünde konserler vermekten kaçınmıştır. Geçinme gayreti ile yaptığı yoğun çalışması, besteci olarak kendini geliştirmesini yavaşlatmıştır.

1863'de İnci Avcıları operasını bestelemiştir. Eserin gösterimi başarılı geçtiyse de eleştirmenler tarafından yerden yere vurulmuştur. 1866'da bestelediği ve 1867'de sahneye konan Perth'li Güzel Kız operası ise hem halk, hem de eleştirmenler tarafından beğenilmiştir. Sağlığı gittikçe bozulmakta olan Bizet, 1866 yazını Paris dışında bir yazlıkta geçirmiştir. Bu tatil sırasında tanıştığı ve bir gönül ilişkisine girdiği Chabrilian, Bizet'in ilerde yaratacağı Carmen karakterinin oluşmasında rol oynamıştır. 1870'de Fransa-Prusya savaşı nedeniyle Bizet, Ulusal Muhafızlar'a katılmıştır.¹

Bizet, 1871'de Çocuk Oyunu süitini tamamlamıştır. 1872 yılında tek perdelik Djamilla (Cemile) operası ve sahne müziğini yazdığı Alphonse Daudet'in L'arlésienne (Arles'li kız) oyunu sahnelenmiş ancak başarısız olmuştur. L'arlésienne eserinden aldığı çeşitli bölümlerden bestelediği süit ise ilk çalındığında büyük ilgi görmüş ve günümüzde en sevilen eserlerinden olan L'Arlesienne Süitleri böylece doğmuştur.

1873'de Don Rodrique operasını yazmış ama opera binasındaki yangın yüzünden sahneleyememiştir. Bizet, bu arada Carmen operası üzerinde çalışmaya başlamıştır. Prosper Mérimée'nin Carmen romanından çok etkilenen Bizet, bu romanı operaya uyarlamıştır. Eseri 1874'de tamamlamış, temsil ise 1875'de gerçekleşebilmiştir, ancak konusu nedeniyle çok ağır eleştiriler almıştır. Eserin 31. temsil gününde (3 Haziran 1875) yıllardır kronik boğaz enfeksiyonu

---

¹Birkan, 2006, 89.

nedeniyle rahatsız olan Bizet, kalp krizi geçirerek 36 yaşında hayatını kaybetmiştir.

Sahne Eserleri

1. Mucize doktoru (Le docteur Miracle), 1 perdelik operet (1856), Prömiyeri: Paris 9 Nisan, 1857.
2. Don Procopio, 2 perdelik opera buffa (1858/59), Fransızca konuşmalı prömiyeri: Monte Carlo 10 Mart, 1906.
3. İvan IV, 5 perdelik opera (1862/63, rev. 1864/65), Prömiyeri (konser): Manchester 1975.
4. İnci avcıları (Les pêcheurs de perles), 3 perdelik opera (1863), Prömiyeri: Paris 30 Eylül 1863.
5. Perth'li güzel kız (La Jolie Fille de Perth), 4 perdelik opera (1866/67), Prömiyeri: Paris 28 Aralık, 1867.
6. Cemile (Djamileh), 1 perdelik komik opera (1871), Prömiyeri: Paris 22 Mayıs, 1872.
7. Carmen, 4 perdelik komik opera (1873/74), Prömiyeri: Paris 3 Mart, 1875.

Orkestra eserleri

1. C-major Senfoni (1855), Prömiyeri: Basel 26 Ekim, 1935.
2. Roma, C-Dur Senfoni (1860-68), Prömiyeri: Paris 28 Şubat, 1869.
3. A-minor Uvertür(ca. 1855), Prömiyeri: Paris 26 Ekim, 1938.
4. Petite Suite, Piyano için yazılmış çocuk oyunu eserinin bazı kısımlarının orkestraya uyarlanması (1871), Prömiyeri: Paris 2 Mart, 1873.
5. L'Arlésienne, Alphonse Daudet'nin 3 perdeli piyesi için müzik (1872), Prömiyeri: Paris 1 Ekim, 1872.
6. L'Arlésienne, Suit in 4 Sätzen (1872), Prömiyeri: Paris 10 Kasım 1872.

7. Vatan Üvertürü (1873), Prömiyeri: Paris 15 Şubat 1874.

8. C-minor Viyolonsel ve Fagot için İkili (1874).

Klavyeli çalgı eserleri

1. İki kapris (Deux caprices) (1851).
2. Konser için E-major büyük vals (Grande valse de concert Es-Dur) (1854).
3. Fantastik av (Chasse fantastique) (1865).
4. 6 Ren şarkıları (Chants du Rhin) (1865).
5. C-minor kromatik varyasyonlar (Variations chromatiques) op. 3 (1868).
6. F-majornoktürn (Nocturne F-Dur) (1857).
7. D-minor noktürn (Nocturne D-Dur) (1868).
8. 3 Müzikal eskiz (Esquisses musicales) (1868).
9. Çocuk Oyunu (Jeux d'enfants) 12 Stücke zu 4 Händen op. 22 (1872)

3.3.2. CARMEN

Fransız besteci Georges Bizet'nin 4 perdelik opera eseri. Ana konusu Mérimée'in Carmen adlı kısa romanından alınmıştır. Librettosu ise Meilhac ve Halévy tarafından yazılmıştır. Prömiyeri Paris'te, Opera Komik'te, 1875'te seslendirilmiştir.

Fransa'da 3 Mart 1875'te ilk sahnelendiğinde yerleşik opera ve ahlâk anlayışının ihlali gibi algılandığından olumsuz tepkilerle karşılanan eser, eleştirmenler tarafından yüzeysel, üstünkörü bulunmuş ve afişten kaldırılmıştır. Bizet bu üzücü olaydan üç ay sonra henüz 36 yaşındayken ölmüştür. Bizet birkaç yıl daha yaşasaydı operanın kısa bir zaman sonra tekrarlanışını, kazandığı muhteşem zaferi, dünya sahnelerine fırtına gibi yayılışını görecektir başka eser yazmasa da mutlu bir hayat geçirecektir (Birkan, 2006, s. 89-90).

Solonun Melodik Yapısı

Melodik yapı incelendiğinde; sol minör tonundaki tema, genel olarak sekizlik, noktalı sekizlik-onaltılık ve üçlemelerden oluşan ritmik bir yapıyla gelen akıcı bir melodidir. 2/4 lük ölçüde gelen temanın sonunda ton sol majöre çözülür. Yumuşak bir değiş içeren solonun en önemli artikülasyon ögesi staccatolardır. Allegro moderato tempoda, rahat ve neşeli bir çalış şekli istemektedir. Ölçü başlarında gelen orkestra eşliği, soloyu ön plana çıkarır sadeliktedir.

Temanın devamında iki fagotun kromatik inişlerle birbirinin takibini görürüz. Kovalamaca şeklinde gelen bu melodide yine staccato değiş ön plandadır. Bu solo ile birlikte bölüm sona erer.

Solonun Melodik ve Armonik Analizi

18

BASSONS. 4

ENTRÉE.

All^o mod^{to}

g I I IV I tr I IV I Bb I

V I g I D I V7 I IV F I F7

IV^{dim.} **pp** **f**

1 2 Gs01.0 I IV I V VI IV II V I

Nota 27. G.Bizet Carmen Süit Fagot Solo Armonik Analiz

Eserdeki fagot solo, sol minör tonunda başlar. Üçüncü ve dördüncü ölçülerde plagal kadans görülür (I-IV-I). 5. ölçüden 7. ölçüye kadar I. derecede devam eder ve 8. ölçünün bitimine kadar yeni bir plagal kadansla son bulur. 9. ölçüde tonun ilgili minörü si bemol majöre kayan I. derece, otantik kadansla 11. ölçüye kadar ilerler ve sol minör tonunda kalır. 13.ölçüde re majör I. dereceye gelen müzik 14.ölçüdeki geciktirmeyle birlikte otantik kadans oluşturur. (I-V-I). 17. ölçüde VI derece ile sol majör etkisi, 18.ölçüde ise I. derece alınarak fa majör duyurulur. I. derecenin yedili uygulusuyla devam eden solo IV. derece ile bu kez sürekli modülasyon olarak sol majöre bağlanır. Plagal kadansla yapılan geçiş, sonrasında gelen V-VI bağlantısı ile kırılır. Sona doğru gelinirken önce IV. derece sonra II. derece ile yapılan bas yürüyüşü V. dereceye kadar gelir ve I. derecede biter.

3.4. Şehrazat Senfonik Süiti – N. R. KORSAKOV

Resim 5. Nikolay Rimsky Korsakov

Nikolay Rimski-Korsakov (d. 18 Mart 1844, Tihvin, Rusya - ö. 21 Haziran 1908, Lubensk, Rusya)

Rus besteci küçük Tihvin kasabasında dünyaya gelmiştir. Küçük Nikolay, piyano çalmayı Tihvin'de öğrenmiştir. Yeteneğini ve müzik kulağının iyi olduğunu fark eden ailesi, bunun üzerinde pek durmamıştır. Bestecinin müzikal alandaki çalışmaları, yalnız yaratıcı işleriyle sınırlı değildir. 1871'den yaşamının sonuna kadar St. Petersburg Konservatuarı'nda profesörlük yapmıştır. 27 yaşında bu onurlu mesleği icra etmeye başlayan Korsakov, donanmanın brass grubunda on yıl çalışmasının yanı sıra; Müzik Okulu'nda 7 yıl müdürlük, Imperial Capella'da ise 10 yıl müdür yardımcılığı yapmıştır. 1874-1907 tarihleri arasında Sankt Peterburg, Moskova, Kiev, Brüksel ve Paris'te çok sayıda senfonik konser yöneten besteci, 64 yaşında Lubensk'te yaşamını yitirmiştir. Naaşı Sankt Peterburg'taki meşhur Tihvin Mezarlığı'nda gömülü bulunmaktadır.

Eserleri

Altın Horoz, Satko, Kar kızı adlı operalar, orkestra için Capricio Espagnol, Rus Paskalyası ve çok bilinen bir eseri de, Binbir Gece Masalları'ndan esinlenilmiş olan Şehrazad'dır.

Armoni Üzerine Yazılar, Orkestrasyonun İlkeleri ve Müzikal Yaşamımın Efsanesi adlı üç de kitap yazmıştır.

3.4.1. ŞEHRAZAD

Binbir Gece Masalları'ndan esinlenilen eser, Rus müziği ve Nikolay Rimski-Korsakov'a özgü özellikleri bir araya getirir ve şaşıaalı, renkli orkestrasyona yer veren, İmparatorluk Rusyası tarihine has doğuya ilgiyi, daha genel anlamda da oryantalizmi bünyesinde barındıran bir çalışma olarak ön plana çıkar. Rimski-Korsakov'un en popüler eseri olduğu düşünülür (Aktüze, 2003, s. 783). Eser, bütün bir temayı oluşturacak şekilde dört ayrı bölümden oluşur. Rimski-Korsakov bölümlere ışıım verirken Bin bir Gece Masalları'nda geçen öykülerden esinlenmiştir. Bu bölümler:

I. Deniz ve Sinbad'ın Gemisi

II. Prens Kalender'in Öyküsü

III. Genç Prens ve Genç Prenses

IV. Bağdat'ta Şenlik - Deniz - Geminin, Üzerinde Bronz Atlı Bulunan Bir Sarp Kayalığa Çarpması

Solonun Analizi

Şekil 28. N.Rimsky Korsakov Şehrazad Fagot Solosu

Melodik Yapı

Şehrazad'daki fagot solo, eserin hemen başında kemanın açılış solosunu izler. Bu solo 2. bölümün ana temasıdır. Bu solonun önerilen hızı $\text{♩} = 112$ 'dir. Eserin karakteristik yapısını tam olarak yansıtabilmek için, solo içinde geçen *capriccioso* ve *quasi recitando* önem kazanmaktadır. Bunun yanında *ad lib.* ve *quasi recitando* terimleri de solonun hızı ile ilgili yönlendirmektedir. Bu yüzden bu terimlerin anlamlarını bilmekte fayda vardır:

Capriccioso	: Canlı, özgür biçimde
Quasi recitando	: Konuşma hızında
Ad libitum	: Kişinin isteğine bağlı
Dolce ed espressivo	: Nazikçe, tatlı ve anlamlı biçimde.

Yukarıdaki ifade terimlerinin yanı sıra iki crescendo da solonun doğru ifadelendirilmesinde önem taşımaktadır. Cümlelere bakıldığında:

a : Nazik ve tutarlı bir tempo ile.

a': Vibratolu çalınmalı, İlk ve son ölçüde isteğe bağlı olarak tempo değişikliğine gidelebilir.

b : Hızlı düşünülmelidir, 3/8 tempo bir vurularak çalınmalıdır.

b': İlk yarısında nazik ve yumuşak bir stilde; yüzer gibi, kodaya giderken kreşendo ve tempo değişikliği yapılabilir.

CODA : Solonun sonunu işaret eden kısım, bitiriş şefle birlikte olmalı.

Solonun Armonik Analizi

48

Arpa. *p*

Viol. Solo. *Cadenza.* *rit. assai* *ten.*

Andantino. ♩ = 112.
Capriccioso, quasi recitando.
 Fag. I. Solo *ad lib.*

dolce ed espressivo

Arpa.

Viol. Solo. *S. 6.*
con sord.

I. II. *p colla parte*

4 Contrabassi Soli.
 III. IV. *con sord.*

Andantino. ♩ = 112.
{ b: i

Fag. I. *rit. assai*

4 Chassi.

VII

iv **V⁷**

Nota 30. N.Rimsky Korsakov Şehrazad senfonik süit Fagot Solonun Armonik Yapısı

Si minör tonunda gelen solo I. derecede ilerler, on birinci ölçüyle birlikte V. derece görülür, yirminci ölçüyle birlikte IV. derecenin dominantında 12 ölçü boyunca ilerler ve IV. dereceye geçer. Bir ölçü sonra V. dereceye bağlanır.

4. SONUÇLAR

Bu çalışmada, fagotun solo enstrüman olarak kullanımı ve Romantik Dönem eserlerinden belirlenen orkestra sololarının teknik ve karakteristik yönden incelemesi yapılmıştır. Bu kapsamda;

Önce fagotun tarihsel gelişimi ile solo ve orkestra içindeki kullanımı hakkında bilgi verilmiş,

Romantik Dönem müziği incelenmiş, bu dönemde fagotun solo enstrüman olarak kullanımı ile ilgili saptamalarda bulunulmuş,

Bu dönemde yazılmış eserler içinden, fagot soloları en çok bilinen ve icra edilenler çalışma kapsamı içinde örneklendirilmiş,

Çalışmanın merkezinde olan analizler, Hector BERLIOZ'un Fantastik Senfonisi, Rimsky Korsakov'un Şehrazat Senfonik Süiti, Gaetano DONİZETTİ'nin Aşk İksiri, Georges BİZET'in Carmen Süitlerindeki fagot soloları üzerine oturtulmuştur. Yapılan analizler sonucunda;

Romantik Dönem'in müzikal özellikleri esas alınarak, bir fagot icracısının bu döneme ait bir eserdeki soloyu nasıl icra etmesi gerektiği konusunda örnek uygulamalar ortaya konmuştur. Klasik dönemle karşılaştırıldığında, romantik dönem eserlerinde nüansların kullanımı konusundaki ayrıntılar, çalıcıya daha fazla özgürlük tanıyan ifade, hız terimleri dikkat çekmektedir.

Romantik Dönem'den seçilen bu fagot sololarının yapılan melodik, karakteristik, teknik ve armonik analizleri sonucunda, spesifik olarak bu soloların çalım şekilleri belirlenmiştir. Ortaya koyulan bu çalım şekillerinde; tempo, artikülasyon, nüans, hız ve ifade terimlerinin tam karşılığı olan bir icra şekli aranmış, bunun için eserlerin farklı orkestralardaki icraları incelenerek sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu amaçla seçilen 4 adet orkestra eserinin besteci ve konularının da araştırma kapsamında yer alıyor olmasının, icracının eseri seslendirmesinde olumlu rol oynayacağı düşünülmektedir.

Önerilen çalma şekillerinin fagot icracılarına yön göstermek bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aktüze, İrkin. *Müziği Okumak Cilt 1-2*, İstanbul: Pan Yayıncılık, 2002.

Aktüze, İrkin. *Müziği Okumak Cilt 4*, İstanbul: Pan Yayıncılık, 2003.

Andreyevich, Nikolay. & Rimsky-Korsakov, *My Musical Life*, ed. Carl van Vechten, Çev. Judah A. Joffe. New York: Alfred A. Knopf, 1942. 292.

Ashbrook, William. *Donizetti and his Operas*. Cambridge: Cambridge University Press, 1982.

Blakeslee, Sandra. "A Disease That Allowed Torrents of Creativity," *New York Times*, April 8, (2008): 22-27.

Birkan, Üner. *Dinleyicinin Kitabı*. İstanbul: Yakın Kitabevi Yayınları, 2006.

Gökberk, Macit. *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1980.

Say, Ahmet. *Müzik Tarihi*. İstanbul: Müzik Ansiklopedileri Yayınları, 2003.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Kelly, Barbara L. "Ravel, Maurice," *Grove Music Online*. *Oxford Music Online*, <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/52145> Web. 20 Mayıs 2015.

<http://www.nytimes.com/2008/04/08/health/08brai.html> Web. 20 Mayıs 2015.

Ashbrook, William "Elisird'amore." *The New Grove Dictionary of Opera*. Ed. Stanley Sadie, *Oxford: Oxford Music Online*, 2015. Web. 20 Mayıs 2015.

<http://www.biyografi.info> Web. 20 Mayıs 2016.

<http://www.orchestralbassoon.com> Web. 20 Mayıs 2016.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Özün Öztürk ZANTUR

Doğum Yeri ve Tarihi : 12.03.1984

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Yüksek Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : -

İş Deneyimi

Stajlar : -

Projeler : -

Çalıştığı Kurumlar : Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı

İletişim

E-Posta Adresi : fagot126@hotmail.com

Tarih : 15.06.2016